

Prof. dr hab. n. med. Mirosław Kowalski
z-ca Kierownika Kliniki Wad Wrodzonych Serca
Instytutu Kardiologii
ul. Alpejska 42
04-628 Warszawa

26 sierpnia 2019

Ocena dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego
dr hab. n. med. Anny Fijałkowskiej,
profesora nadzwyczajnego w Instytucie Matki i Dziecka,
w postępowaniu o nadanie tytułu
profesora nauk medycznych

Przebieg pracy zawodowej

Dr hab.n.med. Anna Fijałkowska ukończyła studia na Wydziale Lekarskim Akademii Medycznej w Warszawie. Już w czasie trwania studiów zaznaczyła swoją aktywność naukową i organizacyjną, prowadząc koło studenckie przy Klinice Anestezjologii. W czerwcu 1983 roku uzyskała tytuł lekarza. Dr hab.n.med. Anna Fijałkowska współpracowała z dwoma prężnymi ośrodkami medycznymi w Warszawie – Instytutem Gruźlicy oraz Instytutem Matki i Dziecka. Instytut Gruźlicy, w którym podjęła aktywności tuż po studiach pozwolił Kandydatce na realizację wszystkich ważnych etapów zawodowych i naukowych młodego lekarza: specjalizacji w zakresie chorób wewnętrznych (I stopień rok 1988, II stopień rok 1995), kardiologii (rok 2012) oraz przewodu doktorskiego pt: „Ocena częstości występowania i charakteru zmian w osierdziu u chorych na drobnokomórkowego raka płuca” (rok 1984). Zwieńczeniem aktywności naukowej Kandydatki była obrona przewodu habilitacyjnego pt: „N-końcowy pro-peptyd natriuretyczny typu B jako nieinwazyjny wskaźnik rokowniczy w tętnicznym nadciśnieniu płucnym” (rok 2009). Z Instytutem Gruźlicy dr hab.n.med. Anna Fijałkowska była związana 18 lat, realizując wiele interesujących projektów z zakresu pulmonologii, kardiologii, onkologii. Kandydatka weszła w skład zespołu kierowanego przez

Prof. Adama Torbickiego, który stworzył największy w Polsce ośrodek leczenia nadciśnienia płucnego. Dr hab.n.med. Anna Fijałkowska prowadziła także jedyną w Polsce Poradnię Chorób Osierdza. Konsekwentnie rozwijane zainteresowania oraz niezakłócona kariera naukowa wiodły Kandydatkę od stanowiska młodszego asystenta do stanowiska profesora nadzwyczajnego, które uzyskała w roku 2010.

Przeniesienie się Dr hab.n.med. Anny Fijałkowskiej do Instytutu Matki i Dziecka nie tylko nie spowolniło jej rozwoju naukowego, ale wręcz dało impuls nowym projektom. Kandydatka z jeszcze większym zaangażowaniem stawiała czoła wyzwaniom naukowym i organizacyjnym. Zaowocowało to powierzeniem jej w roku 2013 stanowiska dyrektora ds nauki w Instytucie Matki i Dziecka, niezwykle prestiżowego w każdym ośrodku naukowym. Stanowisko to Kandydatka pełni nieprzerwanie do teraz. Dr hab.n.med Anna Fijałkowska kieruje także w powyższej placówce Zakładem Kardiologii. Efektem jej działalności organizacyjnej było utworzenie Poradni Kardiologii dla kobiet w ciąży. Zamyśl otoczenia kobiety w ciąży specjalistyczną opieką nakierowaną m.in. na redukcję ryzyka incydentów zakrzepowo-zatorowych był niezwykle trafny i odpowiadający współczesnym, dobrze zdefiniowanym zagrożeniom w tej populacji. Zasługi na rzecz ośrodka były podstawą do przyznania Dr hab.n.med. Annie Fijałkowskiej nagrody Dyrektora za szczególne zasługi na rzecz Instytutu (rok 2018).

Osiągnięcia naukowe

Dorobek naukowy Dr hab.n.med. Anny Fijałkowskiej jest imponujący. Kandydatka opublikowała łącznie 93 prace, w tym 57 oryginalnych. Jest autorem i współautorem 13 rozdziałów w monografiach i podręcznikach. Trudno w środowisku młodych przecież naukowców znaleźć osoby, których wskaźnik Hirscha wynosi 19, a wskaźnik cytowań opublikowanych prac przekracza 4400. Analiza dorobku Dr hab.n.med Anny Fijałkowskiej budzi podziw. Kierunki jej aktywności są jasno określone a sama aktywność niezwykle owocna. Kandydatka wieńczy każdy z podejmowanych tematów ciekawym odkryciem. Dotyczy to zarówno kierunków starszych jak optymalizacja diagnostyki i terapii chorób krążenia płucnego, funkcja układu autonomicznego u osób z nadciśnieniem płucnym, analiza czynników złej prognozy w tej jednostce chorobowej, jak i kierunków późniejszych, odnoszących się do mechanizmów adaptacji serca do przeciążenia objętościowego, czy badań nad czynnikami ryzyka sercowo-naczyniowego u dzieci i młodzieży.

Analizując osiągnięcia naukowe dr hab.n.med. Anny Fijałkowskiej można odnieść wrażenie, że autorka odpowiada znakomicie na pojawiające się trendy diagnostyczne oraz że reaguje na zarysowujące się problemy zdrowotne w populacji. Jako recenzent jej dorobku uważam, że dr hab. n. med. Anna Fijałkowska jest naukowcem merytorycznie spełnionym. Nie ma bowiem dla naukowca większej gratyfikacji jego wysiłku niż dostrzeżenie wartości badań i uznanie praktyków. Tak się stało w wypadku prac poświęconych krążeniu płucnemu i zatorowości płucnej. Obserwacje dr hab.n.med. Anny Fijałkowskiej były docenione i

komentowane w piśmiennictwie światowym. Prace te przyczyniły się do zrozumienia patofizjologii krążenia płucnego w warunkach ostrego i przewlekłego przeciążenia. Niezwykłą siłę oddziaływania miały zwłaszcza prace z zakresu biomarkerów oraz obrazowania. Dr hab. n. med. Anna Fijałkowska określiła stężenie NT-proBNP, wyznaczające korzystne rokowanie w nadciśnieniu płucnym, zwróciła uwagę na stężenie troponiny jako czynnika złej prognozy, zbadała predyspozycje genetyczne do rozwoju nadciśnienia płucnego. Nie mniejsze znaczenie miały prace uznające ciążę za czynnik ryzyka nieprawidłowego postępowania w podejrzeniu zatorowości płucnej oraz prace określające przydatność oznaczania stężenia Dimeru-D, oraz NT-proBNP w tej chorobie. Kandydatka współuczestniczyła w opracowaniu modelu postępowania diagnostycznego, w którym wykorzystuje się echokardiograficzny objaw 60/60, uwzględniany w wytycznych europejskiego Towarzystwa Kardiologicznego. Wprowadzenie tego objawu do diagnostyki stanowiło znaczące osiągnięcie polskiej nauki.

Dr hab.n.med. Anna Fijałkowska jest przykładem naukowca wszechstronnego. Poza kardiologią, dziedziną jej najbliższą, podejmuje wyzwania z zakresu onkologii, hematologii, ginekologii i położnictwa, a nawet pediatrii. Ze wszystkich wyzwań naukowych Kandydatka wychodzi zwycięsko. Taka wielodyscyplinarna i konsekwentna aktywność nie jest częsta we współczesnej medycynie, niezwykle rozczłonkowanej i wąkospecjalistycznej. Dr hab.n.med Anna Fijałkowska była wykonawcą, opiekunem naukowym, koordynatorem, kierownikiem wielu grantów naukowych. W wielu projektach krajowych i międzynarodowych pełniła rolę eksperta. Jednym z nich jest niezwykle aktualna z punktu widzenia klinicznego ocena skuteczności nowych leków przeciwkrzepliowych w żyłnej chorobie zakrzepowo-zatorowej. Nowym kierunkiem aktywności Kandydatki, prowadzonej już po habilitacji było zainicjowanie badań nad mechanizmami adaptacji serca do przeciążenia objętościowego w ciąży, ocenianymi na podstawie profilu miRNA. Dr hab.n.med. Anna Fijałkowska jest polskim koordynatorem programu WHO - COSI (Childhood Obesity Surveillance), prowadzonym w 40 krajach świata i oceniającym populację najmłodszych, w kontekście nadmiaru masy ciała i innych czynników ryzyka sercowo-naczyniowego, w tym czynników behawioralnych. Dzięki jej inicjatywie włączono do programu oceniającego czynniki ryzyka sercowo-naczyniowego u dzieci i młodzieży pomiar ciśnienia tętniczego. Wielodyscyplinarna aktywność Kandydatki i interesujące wnioski płynące z prowadzonych przez nią badań są ogromnym atutem przedstawionego do oceny dorobku.

Działalność organizacyjna i dydaktyczna

Dr hab. n.med. Anna Fijałkowska wykazywała nie mniejszą od naukowej aktywność organizacyjną i dydaktyczną. Pragnę zwrócić szczególną uwagę na wkład Kandydatki w tworzenie rejestrów w Polsce i wpisanie się tym samym naszego kraju w bardzo istotny i powszechny trend w medycynie. Pani Dr hab.n.med Anna Fijałkowska była zastępcą koordynatora ogólnopolskiego Rejestru Nadciśnienia Płucnego Tętniczego w Polsce. Uzyskane wyniki przyczyniły się do stworzenia programu terapeutycznego,

wykorzystywanego obecnie przez szereg ośrodków kardiologicznych. Dr hab.n.med Anna Fijałkowska była także zastępcą koordynatora ogólnopolskiego Rejestru Dostępności Metod Diagnostyki Zatorowości Płucnej w Oddziałach Kardiologicznych (ZATPOL), realizowanego w ramach programu POLKARD 2006-2008. Kandydatka pełniła również funkcję Krajowego Koordynatora Europejskiego Rejestru Kardiomiopatii Okołoporodowej. Obecnie jest Przewodniczącą Komitetu Sterującego Rejestru Zatorowości Płucnej u Kobiet w Cięży w Polsce (ZATPOLpreg), prowadzonego z inicjatywy Sekcji Chorób Serca u Kobiet PTK we współpracy z Instytutem Matki i Dziecka. Podkreślam szczególnie ten kierunek działalności organizacyjnej Kandydatki, gdyż dzięki rejestrom Polska może być odbierana jako kraj nowoczesnej nauki, w którym nadaje się wielu procesom chorobowym wymiar usystematyzowany, szczegółowy klinicznie i epidemiologicznie.

Dr hab.n.med Anna Fijałkowska od wielu lat aktywizuje polskich kardiologów i kształtuje rozwój środowiska działając w strukturach Polskiego Towarzystwa Kardiologicznego. W latach 2010-2011 była pierwszym przewodniczącym Sekcji Krążenia Płucnego. Obecnie jest przewodniczącym elektem Sekcji Chorób Serca u kobiet. Jest członkiem Komitetu Naukowego PTK oraz bierze udział w pracach komisji – ds Wytucznych i Szkolenia oraz w Komisji Promocji Zdrowia. Dr hab.n.med. Anna Fijałkowska jest aktywną uczestniczką najważniejszych spotkań naukowych w kraju i za granicą, realizowanych przez Polskie Towarzystwo Kardiologiczne, Polskie Towarzystwo Chorób Płuc, Chirurgii Onkologicznej, Polskie Towarzystwo Lipidologiczne, European Respiratory Society. Jako członek komitetów naukowych, współtworzy program wielu spotkań. Kandydatka była współorganizatorem dwóch kongresów Polskiego Towarzystwa Kardiologicznego. Dr hab.n. med. Anna Fijałkowska jest recenzentem znaczących pism naukowych: European Respiratory Journal oraz Polish Heart Journal. Jest także członkiem Komitetu Redakcyjnego Kardiologii po Dyplomie, członkiem Rady Naukowej Developmental Period Medicine, ekspertem zawętrzym Narodowego Centrum Nauki, członkiem Komisji Bioetycznej swojego macierzystego ośrodka – Instytutu Matki i Dziecka.

Dr hab.n.med. Anna Fijałkowska jest unanym wykładowcą i dydaktykiem. Prowadzi wykłady na kursach atestacyjnych CMKP, szkoląc młodych adeptów kardiologii. Prowadzi także seminaria w ramach sekcji Krążenia Płucnego Polskiego Towarzystwa Kardiologicznego, Sekcji Chorób Serca, Prewencji i Epidemiologii. Jest kierownikiem studiów doktoranckich przy Instytucie Matki i Dziecka. Pełniła rolę promotora w trzech przewodach doktorskich. Była recenzentem czterech przewodów doktorskich i jednego habilitacyjnego. Kandydatka przygotowywała materiały w ramach platformy edukacyjnej PTK. Jest autorem szkoleń poświęconych nadciśnieniu płucnemu i niewydolności prawej komory oraz profilaktyce chorób układu krążenia u dzieci i młodzieży. Brała udział w wielu projektach popularyzujących naukę.

Podsumowanie:

Po zapoznaniu się z dorobkiem dr hab.n.med. Anny Fijałkowskiej nie mam wątpliwości, że jest ona wybitnym naukowcem i zasługuje na prestiżowy tytuł profesora. Było dla mnie zaszczytem i przyjemnością analizować osiągnięcia Kandydatki. Atutem dr hab.n.med Anny Fijałkowskiej w ubieganiu się o tytuł profesora są liczne prace zwieńczone doniosłymi wnioskami natury praktycznej. Pani Doktor Anna Fijałkowska poza niezwykle aktywnością naukową, podjęła szereg istotnych działań organizacyjnych, trwale podnoszących jakość życia naukowego i klinicznego ośrodków, z którymi była związana. Udział Kandydatki w pracach Polskiego Towarzystwa Kardiologicznego sprawia, że kształtuje ona i aktywizuje środowisko polskich kardiologów. Dr hab.n.med Anna Fijałkowska podjęła się trudu tworzenia rejestrów, wpisujących się trwale w rozwój polskiej nauki i podnoszących ją na poziom europejski. Dr hab.n.med Anna Fijałkowska jest uznanym wykładowcą, nauczycielem młodego pokolenia kardiologów. Spełnia wszelkie wymogi określone w ustawie o tytule i stopniach naukowych dla ubiegania się o stopień naukowy profesora. Niniejszym w pełni popieram jej kandydaturę w związku z postępowaniem o przyznanie Pani Doktor tytułu profesora nauk medycznych, prowadzonym przez Instytut Matki i Dziecka w Warszawie.

Prof. dr hab. n. med. Mirosław Kowalski

Z-ca Kierownika
Kliniki Wad Wrodzonych Serca
Instytutu Kardiologii
Prof. dr hab. med. Mirosław Kowalski